

Mesedélután.

Ez már a nyár.

A földben, fákban, füvekben, emberben, állatban száguldó friss tavaszi áramok megcsendesedtek. Kierett, kiteljesedett minden. A szédelgő, gyenge testek megerősödtek. Az őzek meggömbölyödtek és a korábban még alig rügyező szarvacskák keményen ülnek a homlokon. Lábuk vékony, hosszú, mintha négy csontvonalat húztak volna a levegőbe. A medve a vágottban eprészik, mint valami bozontos, vén cigány. A farkas békésen, unottan dől neki a lombfálnak, a vaddisznók az iszapban alszanak, az őzölök, szarvasborjak tejes, sárga szájburka megfeketedett. A lovak tikkadtan pipálnak a legelőn, a fehér csorda nesztelen, a gömbölyű juhok zsíros gyapjat izzadnak és áldott, drága béke ül mindenben. A keményderekű bükkök büszkén állanak a helyükön, a hegyek a tiszta levegőben a végtelenbe vesznek és alig látszó ködpárázatok lebegnek fölöttük. A hegycsúcsokról látszik, hogy messzi a völgyekben a gabonák nagy táblákban sárgulnak, a kalászkok lehellik a hőt és sárga lélekzetük ott libeg fölöttük.

Ez már a nyár. Holnap kezdik kaszálni a havast, de ma ünnep van, valami jeles nap, ha jól tudom Urunk színeváltozása, amikor véték dolgozni. Ezért Péter, az Incze Dávid fia, becsületos nevin Incze Péter ott ül Szépaszó havasának a fejében a Bartis Ignác leányával, Józéfával, akit ugyan tiltanak tőle, de ők egymás kezit fogják s el vannak bódulva, mert mióta az eszemet tudom, ilyen szép nap több nem volt a havason.

Kék és mély az ég, tiszta és zengő a benne ujjongó élettől. A bogarak sárga és fekete húsa ragyog a napfényben, a hernyók hátán pusztá szemmel is látni lehet a szív lüktetését, fényt lélekliz minden és az illatos levegőt szétárasztja testében. A méhek, ércesen csillogó legyek tánca szüntelen a levegőben, mintha drágakövek fényjátéka volna. — Az arany órarugók, a pillangók nyelve édes a méztől, szép, színjátékos szivárvány-pillangók kék, violaszínben, aranyrajban, fecskefarkúak, narancsszínű hajnalpillangók, fehér, vörös csupaszem-lepkék himbálóznak, játszanak az árnyékukkal vagy tétlen pompáznak a virágokon és a szárnyuk Isten ablaka. A füvek madárkái ők és a rengeteg virágai. Illatos lesz a hely, ahol elhúznak.

A legény és a leány elkáprázva nézik a havas csudálatos színeváltozását.

Az erdők bunkócsapú lakói, a gyöngyházás pillangók iromba csodabetűket hordoznak a szárnyukon s a napfényben fürödve felhőként rajozzák körül a kakukfüvet, szárnyuk libbenését hallani lehet. Tűzpillangó villan át az orruk előtt, mintha susogó lángocska szállana tova. Alig kéznyulásra a

targallyon gyönyörű pávaszem pihen vörösbarna bársonyán kék, fekete, sárga, zöld foltokkal, felhőzött citromlepke ujjong a döngő legyek között. Fejük körül nagyfejű, virágbúvó, reszkető legyek nagy seregbe verődnek, de Péter és József talán nem is látja, talán nem is tudja, hogy játék, ragyogás, pompa minden körülöttük.

Soha ilyen szépen fel nem pezsdült az élet.

A virágok szíromtестe reszket, a fűszálakra kötözött selyemhálóingeeskék, a gubók fityegnek, sárga port izzadnak ki a dudva fúrók, mintha apró bepuderezett kínaiak volnának s ha a szellőtől a növény alattuk megremeg, összehúzzák térdüket és leejtik magukat. Amott vén, kopott bogár lassú gyalogfutással vonszolja testét, komor, pajzsos bogárleventék, bakszarvú cincérek a hegedősök s az ezeresztendős, kopott, öreg tölgyre különös keleti betűkkel vési rá a hőscincét a saját történelmét. Még a bimbólyukasztó bogár is felébredt erre a napra, amely pedig tizenegy hónapig alszik, mint a fakír. Cserjén, virágon, égen, földön turkál, motoz a sok élet, szárnyak, lábak, tapadó talpacskák nyugtalanok, a színtelen, sárgás, vagy zöldes vér felforr, az alig látszó millió harmatnyaló nyüzsög, kacag, vagy saját színeivel játszik, mint a szivárvány, a meleg fényben, vagy a föld, fű zöld áradásában. Fekete, zöld és bronzbarna széptestű futrinkák finom csápokkal símogatják egymást, vagy zászlójukkal hadonásznak, szétnyitják, mint színes legyezőt. Kacagnivaló kicsi rovarok bolondulnak meg, kiknek nagyobb a fegyverük, dárdájuk, tüskéjük, mint önmaguk. Már a bábokra se ügyelítenek, melyek úgy vannak a fűszálakhoz támasztva, mint bepólyázott mumiák...

A hintázó, lengő, lebegő méhek, pillangók, legyek fölötük zengenek, szitálnak, donganak. A bundás, esetlen dongó, a rovarok medvéje is meghökken a levegőben. A lódarázs is ott köröz (osztrákszínű teste mintha vékony sárarany fonállal volna hozzákötve), a kékdongó páncélos teste megcsillan a levegőben, a pókok is lennebb ereszkednek. Olyanok, mintha a földgömböt cipelnék magukkal, hogy utolsó cseppig kiszíjják a vérét. A cigány: a tücsök is előterem, hogy rázendítsen, a sáskák, szöcskék tátott szájjal felfelé térdelnek, a lepkék szájából selyem fonál csurog ki s még a reszketeg, csillámló szita-kötő is odazirren kíváncsian.

Mindenképpen szép nap ez a mai.

Észre sem veszik, hogy hanyatlóban van.

Pedig alig egy árnyalattal borul az idő. Már előjöttek a szöke darazsak, ezek a csupasztestű, zabolátlan, vad, rabló barbárok, kik a sötét zugokban, odvakban papiros-kastélyokat építenek maguknak. Már szállanak a gyászlepkék is és előtöbben kikandikál a kövek alól, nyirkos lyukakból, odukból a sötétbúvó népsöpredék, mert ez az ő idejük, az éjtszaka következik. Ijedten húzódnak a lomb alá a lepkék, bogarak és hosz-

szú csápjukat a hátukra símítják. Mások sietve pólyává göngyölítik a faleveleket és abba rejtőznek. A virág gombján árván búsul a zománcos fénybogár, míg le nem szédül a földre.

— Menünk mi is, Péter lelkem!...

Menniök kell, mert már a madarak is csapatostól hullanak rá az erdőre, a kígyó is elvonglott a kőről, melyen egész nap hiába akart felmelegedni, a hegyek is ismét forogni kezdenek. A fák már emelik ágaikat, a vadak megelevenednek, a tolvajbogár lopni indul, a rejtettfejűek ismét elrejtik fejüket, a finomtestű, hajszálvékony szúnyogok már előjöttek, a vízi-skorpiók már borzolja a vizet, csíkbogarak, fényes csiborok testük körül kristálybuborékkal a mélybe buknak és a pontszemek lassan kialszanak.

Az éjjeli lepkék szemei világítani kezdenek. Vastag, nagytestű, gyapjas a zúgásuk. Olyan színű a testük, mintha halottak bőrébe öltöztek volna. Szennyesbarna, bolyhos, vad pillangók bojdulnak elő, komorak és esetlenek, mintha a hideg földtől megbutultak volna és üvegszárnyakon a kelő hold felé repülnek, vagy ott táboroznak a fészek-tűzek körül. Kénnel írott testük sejtelmesen villózik és kékes, sárga vonalakat húznak a sötétségbe. A hangyák már temetni viszik halottaikat. Az emberen kívül csak a hangya temeti el halottaikat... A hold lassan felkél. Az is olyan, mintha aranygyászjelentést szegtek volna ki az égre. A legény felnéz rá s azt mondja esendesen:

— Este van!

A szíve megrándul, mintha bolond éjjeli pillangó ütődött volna hozzá, és sóhajtvá elindul a szállása felé.

Nyirő József.

(Ez a kiváló erdélyi költő egyik elbeszéléséből vett részlet nagyszerűen festi a havas nyári világát. Megelevenedik benne minden: fű, fa, bokor, pompás hasonlatai újszerűek és szemléletesek.)

Pető, a csordás.

Sápadt fény festi az eget; az ég az aszályos mezőre veti bágyadt csillogását; minden porszem aranyként ragyog attól.

A dombtetőn, ahonnan éppen a világ végéig látni, legeltet Pető, az öreg csordás. A domb egy jókora homokbucka, amelyen meglehetősen sovány füvek teremnek. Az aljban jobb valamivel. Itt már feketedik a homok és jóskán akad virága is a széles mezőségnek. Azt szereti a jószág.

Pető a dombtetejére telepedett. Amint gubbaszkodva a nyakába teríti subáját, — persze, szőrével kifelé, — olyan, mintha valami roppant nagy saskeselyű volna. Mozdulatlan.

A jószág ott ténfereg körülötte; a vén kolompos tehén úgy odaszokott már, hogy nem is lódul arrább, amíg a csordás maga nem tereli, egy gömbölyű üsző, egy remekcsipejű, szé-